

zimunka-tanára a munkás életre való nevelés vezérkönyvének megírásával nagy szolgálatot tett a magyar nőnevelés ügyének.

Anyagkiszemelésének sokoldalúságával, s az idevágó kérdések megoldásának teljességével oly hézagpótló munka kiadására vállalkozott, amely a korszerű leánynevelés szükségleteit és követelményeit a legteljesebb mértékben kielégíti. Ez a mű alkalmas arra, hogy az iskolán keresztül újra fel lendítse a hanyatlásnak indult, sőt sok helyen már teljesen divatját multa kézimunkázást; hogy a kifejezéstelen gyári tömegcikkekét kiszorítva, a magyar népművészet visszaállítsa jogaiba; hogy magyaros eredetiséget, csint, ízlést terjesztve neveljen a családi otthon megbecsülésére, fejlessze a művészi készséget, és alakítsa a nemzeti öntudatot.

Egy szűkrezabott ismertetés keretében lehetetlen volna ennek a könyvnek rendkívül gazdag tartalmát érdeme szerint megbeszélni és méltatni. E helyett meg kell elégednünk a problémakörök kiemelésével. *A kézimunkaoktatás módszere* című rész (5—48. l.) tárgya: a kézimunkaoktatás szükségessége, története, módszere és anyaga. *A népművészetről* című fejezet (49—90. l.) a népművészetükről nevezetes magyar vidékeknek és népművészeti stílusoknak az iskola szempontjából való kitűnő összefoglalását adja. *A különféle hímzések* című egység (91—94. l.) a hímzéstípusokat mutatja be. *Anyagismeret* cím alatt (95—116 l.) a kézimunkában döntő szerepet játszó anyagok ismertetését s felhasználásuk módját és lehetőségét olvashatjuk. Az elméleti alapvetés mellett a különféle tárgykörökből vett kitűnő *mintatanítások* (117—235. l.) teszik teljessé és tökéletessé a mű használhatóságát, értékét és szépségét. Mindezt biztosítják a pompás illusztrációk is.

A könyvnek nemesen egyszerű stílusa jól illik tárgyához, könnyűvé és élvezetessé teszi a vele való foglalkozást. —

Kiváló szaktudás, ernyedetlen munkakedv, emelkedett hivatástudat, a szépért való lelkesedés, népünk őszinte szeretete és becsülése, magyar öntudat sugárzik ki a könyv minden sorából, ezért méltán megérdemli, hogy ennek a jelentőségében állandóan fokozódó tantárgy tanításában útjelzőül szolgáljon a hivatásukért lelkesedő tanerőknek.

Sz. L.

Tiboldi József: A magyar népdal családfája. Budapest, 1936. 120 oldal, 101 dal hangjegyeivel.

Mi teszi időszerűvé ezt az elkészített ismertetést? Az, hogy a leghivatottabb tollból nemrégiben jelent meg olyan két tanulmány, amely a Tiboldi könyvében olvasható felfogást igen jelentősen megerősíti. Folyóiratunknak ebben a számában pár szóban ismertetjük Prohászka Lajos kitűnő előadását (Magyar Paedagógia), melynek első része, „Nevelés és hagyomány“ címen megjelent a Magyar Paedagógia 1940. évi 2. számában. Tiboldi könyvét és ezt a tanulmányt egyszerre kell olvasni, hogy a két különböző pontból kiinduló gondolatkör azonosságáról meggyőződjünk. Amit Tiboldi a dalról mond, ugyanazt mondja Prohászka teljes általánosságban.

Tiboldi szembeszáll azzal a divatossá érőszakolt felfogással, hogy magyar dal alatt tisztán csak a parasztdalokat kell és szabad érteni. A nemzet lelkét csak az egész nemzet, nem pedig egy néposztály, Prohászka szerint pontosan körül sem határolható néposztály dalaiból lehet megismerni.

Helytelen a népdalnak az a meghatározása, hogy annak szerzője ismeretlen, illetve a nép maga. Népdallá az teszi, hogy a valaki által megalkotott dalt a nemzet minden osztálya elfogadja és a magáénak tekinti. A parasztdaloknak is megvan a maguk értéke, de nem lehet más társadalmi osztályok dalait ezekkel szemben értékteleneknek kijelenteni. Hiszen ebből az következnék, hogy kiváló költőink és művészeink művészi szempontból hátrább vannak a juhászbojtárnál. Maga Bartók is beismeri könyvében, hogy a parasztdalok, mint egyének képtelenek új dallamok alkotására, csak az átvett dalokat alakítják át. A divatmajmoló énektanítók fáradozása, hogy a parasztdalok erőltetésével visszafelé vezessék a műveltséget, kárba veszett fáradozás, mint Prohászka is megállapítja. Nem leszünk jobb magyarok, ha a Halotti Beszéd szavaival fogunk ezután beszélni.

A parasztdal hívei mint dorongot használják a kontárság fogalmát a nem hivatásos zenészekkel szemben, viszont a parasztságnak ugyanezt szó nélkül megbocsátják.

A cigányzenére vonatkozólag Tiboldinak az a véleménye, hogy a cigányt tanítani kell, hagyja el a felesleges cikornyát. A nem paraszti dalokat azonban cigányzenének minősíteni nem lehet, mert az igazi cigánydalok nagyon jellegzetesek és nem téveszthetők össze a magyar dalokkal. A cigány mindig azt húzza, ami vendége izlésének megfelel, s nem a maga népének dalait.

A paraszti dalok erőltetése néha súlyos nevelési balfogásokhoz vezet (lásd: Süket sógor c. ének szövegét).

A tehetségtelenek a művészetek minden ágában az újszerűség, a modernség hajhászásával igyekeznek sikert aratni. Ezt, mint mindenünnen, a zenéből is ki kell dobni és helyet adni a tehetséges, izléses és zenei műveltséget fejlesztő szerzeményeknek.

Matzko Gyula.

Padányi Viktor: Középkutatásunk kérdései. (Szeged, 1941. 66 oldal.)

Padányi könyve nagy részében a polgári iskolával és a polgári iskolai tanárképzés ügyével foglalkozik. Ezért félő, hogy futólagos betekintésre a nem polgári iskolában érdekeltek hamar félreteszik, holott tartalma súlyos iskolapolitikai kérdéseket tárgyal. S ezek a kérdések épenúgy érdeklik a középiskolai, mint szakiskolai tanárságot, kell hogy érdekeljék a nemzetnevelés minden munkását és vezetőjét.

Vázlatnak jelzett könyvében kifejti, hogy ma már a tömeg az iskolától és iskolázástól nem a magasabb tudományos vizsgálatok és kutatásokra való előkészülést várja, hanem munkaeszközt lát benne, amely kenyér-szerzést tesz lehetővé. A gimnázium középiskola abban az értelemben, hogy az egyetemi és főiskolai képzésre alkalmassá teszi tanulóit. Ezt célozza